

ВИЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ШТУЧНОЇ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ

Ковшик В. І.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Використання алгоритмів штучного інтелекту, зокрема штучних нейронних мереж (ШНМ), як інструменту автоматизації рутинних процесів управління окремими аспектами діяльності підприємства набуває все більшого значення в наші дні з розвитком доступних інформаційних технологій.

В роботі розглянуто можливості налаштування та емпіричного підбору оптимальних параметрів простої тришарової конфігурації ШНМ з сигмоїдною функцією активації в контексті її застосування в управлінні витратами. Серед параметрів, вплив яких на точність результатів прогнозування та швидкість навчання мережі досліджувався у роботі, такі фактори: кількість нейронів вхідного шару i (розмір вибірки для роботи кожного кроку прогнозу), кількість прихованих нейронів j , коефіцієнт швидкості навчання η . Для визначення оптимального варіанту показника j було досліджено найбільш популярні у науковій літературі варіанти: $j = 2i$, $j = 0,75i$, $j = \sqrt{ik}$ та варіант $j = (4i^2 + 3)/(i^2 - 8)$. Навчання проходило на вибірці з 74 значень щомісячних логістичних витрат машинобудівного підприємства, серед яких 20 використовувалися виключно для тестування результатів роботи моделі.

За результатами проведених тестів з послідовною зміною параметрів роботи зазначеної конфігурації ШНМ на нормованих даних, визначено найточніший варіант цих параметрів: $i = 12$; $j = 14$; $k = 1$; $\eta = 1,1$, з середнім значенням помилки $E=0,002$ після близько 1005 ітерацій (рисунки 1).

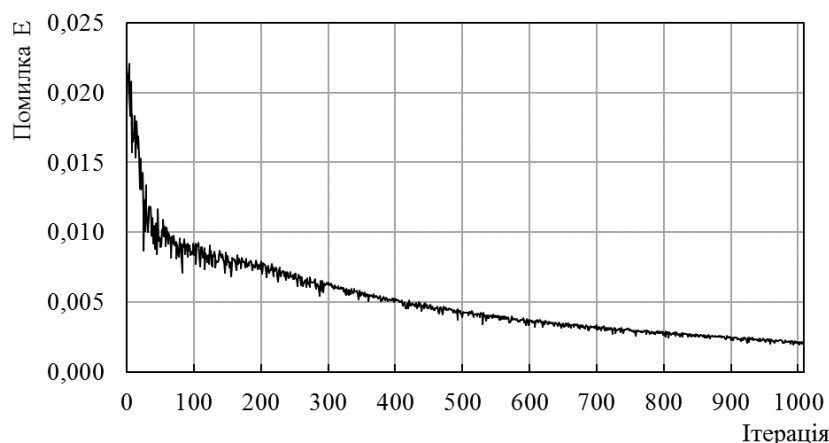

Рисунок 1 - Зменшення середнього значення помилки E в процесі навчання ШНМ з оптимальними параметрами

Отримані результати можуть бути використані для реалізації автоматизованої системи прогнозування витрат на широкому спектрі підприємств в контексті управління логістикою та іншими видами діяльності.